

Witte Nr.3 Stok

Driemaandelijks tijdschrift
Juli - augustus - september 2022

Afgiftekantoor: Brussel X
Erkenningsnummer: P008624

Engelandstraat 57
1060 Brussel

brailleliga^{vzw}
een andere kijk op het leven

Laat je oude laptop liever leerstof vangen.

Met **opgeknapte laptops** helpen we
iedereen vooruit. Thuis én op school.

Een laptop kan het verschil maken voor kwetsbare mensen. Tussen een job vinden of niet. Tussen je huiswerk kunnen maken of je een buitenbeentje voelen. Breng daarom je oude of zelfs kapotte laptop naar een Telenet-shop of inzamelpunt en wij maken 'm terug klaar voor gebruik. **Samen zorgen we dat #iedereenmee is.**

Maak heartware van je hardware. Ontdek waar en hoe jij of je onderneming je oude laptop(s) kan doneren op telenet.be/heartware

TIJD VOOR DE TECHNOLOGIEWEEK!

Niet te missen in oktober: BrailleTech, Technologieweek rond aangepaste hulpmiddelen voor blinde en slechtziende personen. Dit hybride evenement (digitaal en 'live') richt zich op alle personen met een visuele handicap, hun familie- en vriendenkring, maar ook op professionals (adviseurs, werkgevers, overheidsdiensten, artsen...) die mogelijks geïnteresseerd zijn in dit onderwerp. Een unieke gelegenheid om te ontdekken welke apparatuur er beschikbaar is op de markt, deze te vergelijken en onafhankelijk advies in te winnen bij onze diensten.

De centrale gast tijdens BrailleTech 2022? Dat is de smartphone! Op korte tijd heeft dit toestel zich getransformeerd tot onmisbaar hulpmiddel op weg naar zelfstandigheid. Daarom vonden we het hoog tijd om een speciale stand te voorzien om alle mogelijkheden van de slimme telefoon te demonstreren.

In dit nummer geven we je alvast een voorproefje van de Technologieweek, die een terugkeer naar de normale gang van zaken inluidt. Na 2 jaar pandemie moeten we het bezoekersaantal voor de 'live' beurs gelukkig niet meer beperken*. Aarzel dus niet langer en schrijf je meteen in!

Tot dan!

*Indien de sanitaire situatie zou evolueren, is het mogelijk dat we de toegangsmodaliteiten tot de BrailleTech dienen te wijzigen, onafhankelijk van onze wil.

Dossier: Technologieweek 4

- Neem deel aan de Technologieweek!
- Een stand in het teken van de smartphone
- Laat je adviseren!

Portret 14

- Blind wijn proeven

Conferentie 18

- Conferentie over blindheid
- Steun ons Daisy fonds

Technologie 22

- Alles OK met OKO!

Jouw rechten 25

- Nieuws van de Sociale dienst

Dagelijks leven 27

- Aan de slag met LEGO® Braille Bricks
- Braille Meets Emoticons
- Nieuws van de BrailleShop

Vrije tijd 33

- Tech en vrije tijd gaan hand in hand
- Sfeerbeelden jeugdkampen

Dankjewel 36

- Vrijwilligers op BrailleTech
- Eindejaarswensen: zeg het met onze wenskaarten!
- Enquête: mobiliteit in vraag

BrailleTech

Technologieweek

DIGITAAL 10 → 11 OKT 2022

LIVE 13 → 15 OKT 2022
10.00 - 16.30 u.

NEEM DEEL AAN DE TECHNOLOGIEWEEK!

Technologie is er voor personen met een visuele handicap om die ook te gebruiken! Kom informatie en advies inwinnen en vergeet zeker niet een bezoekje te brengen aan de smartphonestand. Afspraak op Zoom en YouTube op 10 en 11 oktober en in onze hoofdzetel in Brussel van 13 tot en met 15 oktober.

Iedereen verdient ondersteuning om te weten hoe je het beste uit technologie haalt. Het doel van de Technologieweek is om advies op maat te geven over welke hulpmiddelen het meest geschikt zijn voor ieders situatie. Een selectie die kan veranderen: zowel iemands visuele handicap kan evolueren als diens vaardigheden.

Ook de snelle technologische vooruitgang biedt dikwijls nieuwe mogelijkheden.

De Technologieweek, ook gekend als BrailleTech, is de gelegenheid bij uitstek om je enkele fundamentele vragen te stellen: "Ben ik goed uitgerust?" "Welk hulpmiddel helpt me zelfstandiger te zijn?" "Wat

is de beste aankoop in functie van mijn budget en eventuele tegemoetkomingen?" "Wat denken andere gebruikers over bepaalde apparaten of applicaties?", "Hoeveel tijd ben ik bereid te investeren om te leren werken met een nieuw hulpmiddel?", "Welke apps en hulpmiddelen kan ik gebruiken voor vrije tijd?" (zie ook het artikel op p. 33), etc.

Op de Technologieweek vind je allerlei soorten hulpmiddelen. Zo zijn er de hulpmiddelen die al jaren meegaan, maar ook de meest recente. Er zijn heel eenvoudige hulpmiddelen en ook iets meer complexe. Het ene sluit het andere niet uit.

Zoals elk jaar zijn alle Belgische verdelers van hulpmiddelen aanwezig om jou hun nieuwste modellen van beeldschermloepen, brailleleesregels, vergrotingssoftware, schermuitleesprogramma's en andere nieuwe technologieën... voor te stellen. Onze maatschappelijk assistenten en adviseurs technische hulpmiddelen zijn aanwezig om al je vragen te beantwoorden, of het nu gaat om hulp bij de keuze van een hulpmiddel of een vraag over mogelijke tegemoetkomingen.

Ter plaatse en digitaal

Het evenement richt zich tot alle personen met een visuele handicap, of ze nu lid zijn van de Brailleliga of niet, en ook tot personen die in contact komen met de visuele handicap op professioneel vlak (oogartsen, personeel van woonzorgcentra, huisartsen...) of privé (vrienden, familie, burens).

De Technologieweek vindt plaats in twee delen. Twee dagen digitaal op 10 en 11 oktober voor personen die moeilijkheden ondervinden om zich te verplaatsen. Thematische podcasts zullen via YouTube beschikbaar zijn en er worden workshops gegeven via Zoom. Daarna volgen drie dagen in de hoofdzetel waar we iedereen zullen verwelkomen en adviseren.

De Technologieweek brengt alle hulpmiddelenleveranciers samen. Kom ontdekken en testen!

EEN STAND IN HET TEKEN VAN DE SMARTPHONE

Smartphones bieden meer en meer mogelijkheden aan personen met een visuele handicap. Dankzij de toegankelijkheidsinstellingen kan je het apparaat aanpassen aan jouw persoonlijke noden.

Een kleine quiz om voor de beurs te weten waar je staat

Kruis aan als je weet waarover het gaat

- A. Ik vergroot teksten met een beeldschermloep
- B. Ik veeg op het scherm van mijn smartphone om de tekst te vergroten (vegen: de duim en wijsvinger op het scherm zetten, dan een glijdende beweging maken om de inhoud te vergroten)

- A. Ik heb een voorleesapparaat om gedrukte documenten leesbaar te maken
- B. Ik kan niet meer zonder de applicatie Voice Dream Scanner

- A. Ik vraag hulp om een contact in mijn telefoon op te zoeken
- B. Ik vraag aan 'Siri' of 'Google' om de gewenste contactpersoon te bellen

- A. Ik speel scrabble in de brailleversie
- B. Ik speel spelletjes als A Blind Legend (zie ook artikel over vrije tijd op p. 33)

- A. Ik heb een daisyspeler om de audioboeken te lezen die ik leen van de Bibliotheek of Luisterpunt
- B. Ik download audioboeken op mijn smartphone van de bibliotheek van de Brailleliga en het ABC-platform

Als je meestal A antwoordde, ben je een klassieke technologiegebruiker.

Als je meestal B antwoordde, ben je een techwizard.

Als je meestal A antwoordde maar geïntrigeerd bent door de B's, ben je klaar om meer te weten te komen over nieuwe technologieën.

Neem in ieder geval deel aan de workshop Top 10 van de beste apps (zie ook p. 10)! Zo ben je weer helemaal mee met de nieuwste snufjes of ontdek je mogelijkheden waaraan je misschien nooit had gedacht.

Ben je al een fervent smartphonegebruiker? Dan ontdek je ongetwijfeld nog enkele trucjes en kan je jouw ervaringen delen.

Zo bestaat de VoiceOver-functie die de taak van de ogen overneemt door voor te lezen wat er op het scherm staat of de Zoom-functie waarmee je wat op het scherm staat, kan vergroten. Je kan ook instellen dat video's automatisch beginnen afspelen, je kan de grootte en het contrast van je toetsenbord kiezen, alle letters in het vet of groter zetten, het kleurencontrast omkeren of kiezen voor grijstinten...

"We merken dat fabrikanten meer en meer rekening houden met de toegankelijkheid van hun apparaten voor personen met een handicap, of die nu auditief, motorisch of visueel is", vertelt Julien Rolin, diensthoofd van de Franstalige Dienst voor technische aanpassingen. "Wij kiezen de meest toegankelijke modellen (op dit moment iPhone en Samsung), we kunnen immers niet alle modellen opvolgen. We nodigen geïnteresseerde leden van de Brailleliga uit in de Demozaal om een idee te geven van wat er bestaat. Naargelang het profiel van de persoon: slechtziend, zwaar slechtziend of blind, diens noden en wensen, mogelijkheden om nieuwe technologieën onder de knie te krijgen en het beschikbare budget, selecteren we een model dat dan kan getest worden."

We leggen natuurlijk uit hoe het toestel werkt, gaan dieper in op de verschillen tussen de modellen en stellen enkele nuttige applicaties voor." Zo zal iemand die slechtziend of zwaar slechtziend is, georiënteerd worden naar contrast en vergroting met VoiceOver als optie voor visuele vermoeidheid of als dat nodig blijkt. Een blinde persoon zal dan weer volledig beroep doen op spraak. In de newtech hoek van de Demozaal vinden we ook iPads met smart speakers terug.

Een digitaal Zwitsers zakmes

"Het aantal informatieverzoeken rond smartphones is immens gestegen. Dat verbaast me niet, want een smartphone is een soort Zwitsers zakmes. Als je hem optimaal gebruikt, biedt hij je een waaier aan mogelijkheden. Hij kan andere hulpmiddelen overbodig maken en je helpen digitaal administratieve taken uit te voeren. Er is veel keuze op de markt, dus het is nodig goed na te denken vóór je aankoop. Het is ook belangrijk te weten dat een basisopleiding noodzakelijk is om met een dergelijk toestel te leren werken en dat het vervolgens tijd en geduld vraagt om het allemaal onder de knie te krijgen. Bij de Brailleliga kan je bij de therapeuten en in de clubs terecht om de kneepjes van het vak te leren.

Vandaag zijn er tachtigers die vlot met de technologie overweg kunnen, het gaat dus niet om leeftijd maar om ingesteldheid en gezondheid (het is bijvoorbeeld onmogelijk om een smartphone te gebruiken wanneer je aan Alzheimer lijdt)" gaat Julien verder.

Hoeveel kost het?

Een smartphone kost enkele honderden euro's. Sommige modellen kosten meer dan 1000 euro.

Ter herinnering: als de visuele handicap erkend werd vóór de leeftijd van 65, bestaan er financiële tegemoetkomingen voor de aankoop van materiële hulpmiddelen, waaronder de aankoop van een smartphone of tablet. Deze tussenkomst kan aangevraagd worden bij het regionale agentschap waar je lid van bent: VAPH, AViQ, PHARE of DSL.

Het Zoé fonds komt tussen voor die personen bij wie de visuele handicap niet erkend werd vóór hun 65ste verjaardag en biedt een financiële tegemoetkoming voor 50% van de aankoopprijs van het toestel met een plafond van € 300 voor een tablet en € 400 voor een smartphone. Ze is ook gelinkt aan een verplichte opleiding bij de Brailleliga.

Dankzij de smartphone blijf je in contact met je dierbaren. Maak een afspraak in de Demozaal van de Brailleliga voor meer info

Het beste is soms de vijand van het goede

Een goede raad aan familie en vrienden die een mooi cadeautje willen geven aan hun naaste met een visuele handicap: koop niets spontaan! Te veel niet aangepaste toestellen blijven onaangeroerd in de kast liggen en zorgen voor een schuldgevoel bij de persoon die ze niet kan gebruiken. Win eerst advies in en test! We kunnen het niet genoeg herhalen.

Heb je (nog) geen smartphone? Lees dan zeker verder!

Heb je al gedacht: "Daar ben ik te oud voor" "Ik begrijp niets van al die technologie", "Dat kan ik niet", "Waarom zoveel geld betalen voor een telefoon?" Dan ben je aan het juiste adres.

Beeld je eens in dat je rondloopt met een smartphone of tablet in de hand en je zegt luidop: "Siri, activeer VoiceOver" waarop het toestel antwoordt "VoiceOver geactiveerd". Vanaf dan leest de telefoon alle informatie voor die op het scherm staat.

Bijvoorbeeld : "Tijd 16.20 uur", "agenda, maandag 10 oktober, klik twee keer snel na elkaar om te openen", "weerbericht" (raak het scherm één keer aan voor meer details), bijvoorbeeld: Brussel, bewolkt, 14 graden. "Mail, druk twee keer snel na elkaar op het scherm om te openen". Natuurlijk kan je ook bellen, dan zeg je "Siri, bel Mama." Als je klaar bent, zeg je "Siri, schakel Voice Over uit". En het apparaat antwoordt: "Voice Over uitgeschakeld". Zo zie je maar dat je in een oogwenk en zonder moeite de gevraagde informatie kan verkrijgen.

Deze en vele zogenoemde applicaties zijn standaard beschikbaar in het toestel en worden op het scherm weergegeven met kleine vierkante tekeningen (icoontjes genoemd). Ze kunnen worden gerangschikt volgens jouw keuze. Je kan er meer toevoegen (gratis of betalend) via de virtuele winkel App Store genaamd.

Werk je met een ander toestel dan een iPod of iPad? Dan heb je dezelfde functie. Dan gebruik je de TalkBack-applicatie voor spraak en heet de virtuele winkel voor applicaties Google Play Store.

Meer weten?

- Lees de rest van het dossier.
- Ga langs op de stand in teken van de smartphone tijdens de beurs.
- Neem deel aan de workshop Top 10 van de beste apps om alle mogelijkheden te ontdekken.

PRAKTISCHE INFORMATIE

Gratis inkom.

- Digitaal (via YouTube en Zoom): maandag 10 en dinsdag 11 oktober 2022
- Ter plaatse (Engelandstraat 57, 1060 Brussel), van donderdag 13 oktober tot en met zaterdag 15 oktober van 10 uur tot 16.30 uur

Vooraf inschrijven is verplicht. Zowel voor het digitale luik als het live-gedeelte.

- Bij voorkeur via het online inschrijvingsformulier. Daar kan je zelf de datum kiezen en de workshops waaraan je wilt deelnemen. Het formulier vind je op onze website www.braille.be of scan de QR-code.
- Telefonisch: 02 533 33 08 of via mail: info@braille.be

Het volledige programma vind je terug op onze website: www.braille.be
Heb je hulp nodig om Zoom te installeren en te gebruiken op jouw PC of smartphone? Contacteer onze teams vóór 3 oktober via 02 533 33 08 of via info@braille.be

LAAT JE ADVISEREN!

Twee videoconferenties via Zoom zullen in het teken staan van de smartphone. Enerzijds geven we tips over de keuze van de juiste telefoon voor jou, en anderzijds zetten we enkele nuttige recente apps op een rij. Ergotherapeute Annelies De Pauw licht alvast een tipje van de sluier.

Voor uitleg en tips over de smartphone, ben je bij Annelies aan het juiste adres!

Annelies, dit jaar zetten we de smartphone volledig in de schijnwerpers, terecht volgens jou?

Absoluut. Smartphones en nieuwe technologieën kunnen zoveel betekenen voor de zelfstandigheid en de zelfredzaamheid van onze leden. Vaak bestaat er echter nog een drempel om er echt mee aan de slag te gaan. We stellen vast

dat mensen vaak niet weten wat er precies allemaal bestaat, hoe het zit met de toegankelijkheid van de toestellen, en uiteraard hoe ze te gebruiken. Ons doel is om cliënten te laten proeven van de mogelijkheden die een smartphone kan bieden, en zij die twijfelen te overtuigen van het nut ervan (indien dit voor hen het hulpmiddel is dat het best beantwoordt aan hun noden natuurlijk). Bovendien zitten de vragen rond ICT en het gebruik van mobiele toestellen zoals de smartphone enorm in de lift ten opzichte van enkele jaren geleden. Vandaag gaat meer dan de helft van de aanvragen die we bij de Begeleidingsdienst krijgen over de smartphone.

Vandaar dat jullie een workshop organiseren om het juiste toestel te helpen kiezen?

Regelmatig krijgen we de vraag welk toestel cliënten nu het best kiezen als telefoontoestel. Sommigen willen enkel kunnen bellen en berichten sturen, en zijn beter af met traditioneel aangepaste toestellen voor personen met een visuele handicap. Dat zijn vaak iets oudere mensen die niet meer de wil of mogelijkheid hebben om nieuwe technologie aan te leren. Al zien we wel een tendens, vaak gestimuleerd

door kleinkinderen die oma of opa willen bereiken via Whatsapp, om graag met de smartphone te willen werken. De oudere generatie wordt dus een beetje vooruit gestuwd door de jongere. Om tegemoet te komen aan ieders wensen, hebben we een flowchart uitgebouwd met ons team om het beste toestel te bepalen in functie van de capaciteiten en noden van de persoon en diens handicap (blind-, dan wel slechtziendheid).

De smartphone is dus niet voor iedereen?

Je moet altijd rekening houden met de mentale mogelijkheden en capaciteiten van de persoon in kwestie. Bewegingen op een touchscreen zijn namelijk best complex om helemaal van 0 aan te leren, en soms is er nog een ander gezondheidsprobleem naast de visuele handicap die het aanleren bemoeilijkt. Toch zien we dat ongeveer 2/3 van onze cliënten eerder richting de smartphone gaat.

Dat is toch een groot verschil met enkele jaren geleden, omdat de toegankelijkheid enorm is verbeterd, en het publiek er steeds beter vertrouwd mee raakt. 1 keer om de 4 jaar kunnen cliënten ook een terugbetaling aanvragen voor een smartphone of aangepaste telefoon

via het VAPH, met een refertebedrag van 453,61 euro en basiskost van 55,39 euro. Indien de aankoopprijs hoger ligt dan het refertebedrag, valt de basiskost weg. Dat helpt om de financiële drempel te verlagen.

Annelies geeft ook iPad workshops voor senioren

Wat mogen we verwachten van de workshop over de beste apps?

Zij die ons al enkele jaren volgen, weten dat we wel vaker enkele nuttige apps uitlichten. Het wordt zeker geen herhaling, integendeel, we proberen steeds enkele nieuwe handige apps toe te voegen die we ontdekken, zoals OKO, OKO Bus, en Navilens, die sinds dit jaar wordt uitgerold in de supermarkt (zoals op de Kellogg's dozen (n.v.d.r.: zie ook het artikel in WS 2 - 2022)) en openbare plaatsen als stations (zoals recent in Brussel-Zuid). We gaan het ook hebben over slimme assistenten zoals Google Home, en de verschillende mogelijkheden om

apparaten ermee te connecteren. Je verwacht het misschien niet, maar zowel jongere als oudere leden hebben interesse in intelligente thermostaten en deurbellen.

In tijden waarin veel van deze apparaten met touchscreen te bedienen zijn, biedt de smartphone een goede oplossing voor personen met een visuele handicap.

Hoe maken jullie de selectie van de applicaties?

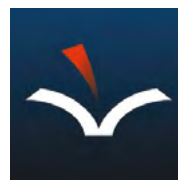
De belangrijkste factor waar we rekening mee houden is en blijft toegankelijkheid en eenvoudige besturing. Voor slechtziende personen kijken we dan vooral of er duidelijke knoppen zijn, of het contrast goed is... voor blinde personen is het dan weer de kwaliteit van de spraakondersteuning die de doorslag geeft. Daarnaast moeten we ook rekening houden op welke software de app werkt.

Verkiezen jullie iOS of Android?

Over het algemeen zijn de toegankelijkheidsfuncties van Apple heel geavanceerd, zeker de spraaksoftware is een stuk betrouwbaarder bij iOS dan bij Android. Die laatste vinden we niet zo betrouwbaar omdat ze vaak hapert, en omdat je complexe handelingen moet doen. Blinde

personen zijn dus het best af met een Apple toestel. Voor slechtziende personen ligt het anders. De opties voor vergroting en contrast bij Android zijn er fel op vooruitgegaan in de afgelopen jaren, en zijn op sommige vlakken zelfs beter dan iOS. Zo zie je maar dat de keuze voor een bepaald toestel erg afhankelijk is van de pathologie en situatie van de gebruiker.

Nog enkele aanraders van Annelies:

Voice Dream Reader (24,99 €) en **Voice Dream Scanner** (9,99 €) voor iOS (Apple)

Heb je een iPhone of iPad? Dan is dit de eerste aankoop waar je als blinde of slechtziende persoon aan moet denken om het gebruik van je toestel te optimaliseren. De app Voice Dream Reader is bekend voor zijn vermogen om artikelen, documenten en boeken hardop voor te lezen. Het is beschikbaar in het Nederlands en het Frans, heeft de nieuwste ontwikkelingen op het gebied van tekst-naar-spraak en een zeer aanpasbare visuele interface. Het past zich aan alle leesgewoonten en niveaus aan.

Voice Dream Scanner is zijn aanvulling om je in staat te stellen gedrukte

documenten of documenten in afbeeldingen te ontcijferen.

"Als je bijvoorbeeld een document van meerdere pagina's per e-mail ontvangt, klik je op 'bijlage delen' en selecteer je Voice Dream Reader. De applicatie opent dan automatisch het document en leest het voor," legt Annelies uit.

Dolphin EasyReader

(gratis) voor Android (Google) en iOS

Deze toepassing gebruik je om audioboeken te lezen, zoals de downloads uit de Bibliotheek van de Brailleliga, Luisterpunt of ABC, volgens hetzelfde principe als met een Daisyspeler.

Lazarillo (gratis), beschikbaar voor Android en iOS

De gps is ongetwijfeld een van de hulpmiddelen die de afgelopen jaren een revolutie heeft teweeggebracht in de zelfstandigheid van personen met een visuele handicap op vlak van reizen.

De gps-applicatie Lazarillo geeft informatie over een locatie en over bezienswaardigheden in de buurt, ingedeeld in categorieën. Ideaal als herkenning en plaatsbepaling. Het is ook mogelijk om vanuit de applicatie een route te zoeken om met het

openbaar vervoer of te voet te reizen, bijvoorbeeld in combinatie met Google Maps. Een ander voordeel is dat routes die als favorieten zijn opgeslagen, offline kunnen worden geraadpleegd als er geen mobiele gegevens beschikbaar zijn. Lazarillo werd ontwikkeld in Spanje, in samenwerking met gebruikers met een visuele handicap. Je bent er snel mee weg.

TapTapSee (gratis), beschikbaar voor Android en iOS

De TapTapSee applicatie werd ontwikkeld om blinde en slechtziende personen te helpen om sneller en gemakkelijker objecten, plaatsen en mensen te identificeren, en dat in slechts 5 tot 10 seconden! Het werkt eenvoudig door tweemaal op het scherm te tikken om een foto te nemen die vervolgens wordt geanalyseerd en mondeling beschreven met behulp van een tekst-naar-spraakstelsel.

Wil je meer weten? Afspraak op de workshops voor de smartphone:

- Top 10 van de beste apps voor iOS en Android, maandag 10 oktober via Zoom, 10u – 11u.
- Welk type telefoon kies ik best?, dinsdag 11 oktober via Zoom, 10u – 11u.

BLIND WIJN PROEVEN

Als blinde persoon je eigen wijnhandel uit de grond stampen? Een uitdaging die een van onze leden, Benedickt, maar al te graag aanging. We wilden wel eens meer weten over zijn ondernemingszin en passies en zakten af naar zijn eigen wijnwalhalla in Heist voor een boeiend gesprek.

Benedickt, vanwaar die interesse in wijn?

De passie voor wijn heb ik met de paplepel meegekregen. Mijn vader liet me vanaf mijn 10 jaar al regelmatig proeven. Proeven hé, niet drinken! Zo leerde ik het product al vroeg kennen. In de loop der jaren is het uitgegroeid tot een echte passie toen ik lid werd bij verschillende wijngildes, me in heel wat boeken heb verdiept, cursussen heb gevolgd... en nu ben ik ook bezig met een opleiding sommelier. Twee jaar geleden zat ik op restaurant en kwam ik in contact met iemand die een wijnzaak heeft, maar die stilaan aan het uitbollen is. Met hem ben ik beginnen samenwerken en zo is 'De Wijnboer' ontstaan. En sinds april dit jaar ontvang ik klanten in mijn winkel hier in Heist.

Wat wil je aanbieden aan klanten?

Ik leg me vooral toe op kwalitatieve biologische wijnen of toch zeker culture raisonnée. Bij die laatste worden nog altijd sproeistoffen gebruikt, maar pas nadat ze gemeten hebben of het wel nodig is. Ze sproeien er niet preventief, zoals wel het geval is voor massaproductiewijnen. Ik specialiseer me voornamelijk in Franse wijnen. Ik vind het belangrijk om de mensen te kennen achter de wijn die ik verkoop in mijn zaak. Daarom hou ik er ook van om regelmatig eens de TGV op te springen voor een bezoek aan verschillende wijngaarden. Dat is best doenbaar en toegankelijk, en de wijnbouwers ter plaatse komen me met plezier afhalen voor een rondleiding en proeverij.

Zo leerde ik in mijn zoektocht ook een wijnmaker kennen wiens dochter blind is. Ze produceren een heel goede wijn met een etiket met braille opschrift. Ik vond het een prachtig verhaal en daarom schenk ik 1 euro per verkochte fles aan het goede doel Dogs4blind, een vzw voor blindengeleide honden voor blinde en slechtziende jongeren tussen 12 en 18 jaar, waarvoor ik me zelf al meer dan 10 jaar inzet. Jongeren zitten vaak in isolement, veel meer nog dan iemand die wel ooit heeft kunnen zien zoals ik. Dan groei je op in een overbeschermd milieu, terwijl je liefst zo zelfstandig mogelijk door het leven wil gaan. Met een hond gaat er voor hen een nieuw deel van de wereld open. Ze krijgen vertrouwen van de ouders, ze groeien, je ziet ze echt openbloeien.

Dit wijnhuis eert haar dochter met een Braille-etiket

Hoe komt het dat jij blind bent geworden?

Ik was sowieso al slechtziend, maar trok mij goed uit de slag met bv.

vergrotingssoftware. Toen ik elf jaar geleden plots last kreeg van jeuk in mijn ogen kreeg ik een cortisonezalf voorgeschreven, terwijl ik zelf corticoïden responder ben: mijn lichaam reageert er dus nogal sterk op. De zalf werkte drukverhogend, die druk is doorgestegen waardoor mijn oogzenuw te lang werd afgekneld en er geen doorbloeding meer was. Daardoor ben ik onomkeerbaar blind geworden. Dat had een grote impact, zeker ook op mijn groothandel in werkkledij. Ik moest stoppen als zaakvoerder, kon geen facturen meer maken of controleren... en in die periode had ik ook niet de moed om nog een overdracht te doen.

Hoe ben je dat te boven gekomen?

Ik heb leren stoklopen en braille lezen via de Brailleliga en naast wijn heb ik nog een andere grote passie in het leven: watersport. Ik ben permanent komen wonen in mijn 2e verblijf in Heist en heb me hier aangesloten bij de zeilclub. Daar hielp ik bij het onderhoud van de boten en het zeilklaar maken van catamarans. Dat gaf me terug een doel, iets om me bezig te houden, en het belangrijkste van al: je zit ook onder de mensen. Dat heeft me echt wel geholpen om terug uit de put te kruipen. Heel occasioneel, en

in veilige omstandigheden neem ik nog heel eventjes eens plaats achter het roer. Dan moeten ze mij niet uit mijn concentratie brengen, want dan focus ik op de wind om mijn koers te houden. Ook eens zwemmen op een plaats met weinig obstakels op zee, dat is mijn lang leven. Echt schrik om iets tegen te komen, heb ik niet. En als er toch iets tegen mij zwemt, dat zal dan wel een vis zijn zeker...

Tot welke uitdagingen leidt je visuele handicap in de winkel?

Mijn concept is er zo op gebouwd dat klanten voor mijn toog verschijnen, en dat ik hen vragen stel om hun smaakpalet uit te zoeken. Ik ben nogal een controlefreak, dus het is niet toegestaan dat mensen achter mijn toog komen, want dan heb ik niet in de hand wat er gebeurt. De wijnkelder is ook niet toegankelijk voor anderen, tenzij met uitdrukkelijke toestemming.

Om te weten welke fles ik vastneem, gebruik ik een labelpen om die te identificeren. En mensen moeten natuurlijk kunnen betalen met een kaart. Ik heb wel wat moeten zoeken naar een systeem van digitale betaling dat ook langs mijn kant toegankelijk is, want met een gewoon bancontacttoestel kan ik nooit weten of de ingegeven prijs klopt. Toegankelijkheid is ook het probleem

om een webshop op te starten: geen enkele van de modules om dat te doen is goed toegankelijk. Maar goed, mijn meerwaarde is vooral het persoonlijk contact, ik verzamel info, ik luister, ik stel vragen om zo de juiste wijn te proberen aanbevelen... en dat kan je niet doen via een webshop.

Blind wijn proeven, hoe gaat dat in zijn werk?

Door mijn visuele handicap ben ik

Een toegankelijk betalingssysteem voor de verkoper, niet makkelijk te vinden!

verplicht om mij anders te oriënteren in het leven. Ik beoordeel wijn anders dan iemand die ziet.

Met behulp van een labelpen haalt Benedict de juiste wijn uit de rekken

Daarom niet beter, maar bij mij zijn geur en smaak de eerste prikkels die binnenkomen, en die kunnen je veel minder bedriegen dan het zicht. Ik kan de kleur niet beoordelen, dus laat ik me daardoor ook niet (mis) leiden in het zoeken naar geuren in de wijn en om ze te linken aan druivenrassen en streken. Bovendien kopen veel mensen wijn op basis van een mooi etiket.

Dat wil vaak zeggen dat die wijnbouwer veel geld heeft gestoken in marketing, maar dat is eigenlijk niet wat telt: het is de inhoud van de wijn die belangrijk is.

Let op, ik hecht ook veel belang aan presentatie, want onze westerse wereld is nu eenmaal heel visueel georiënteerd. Maar als je ziet, gebruik je veel te weinig je andere zintuigen. Je krijgt die geur-en smaakprikkel ook wel, maar je staat er gewoon te weinig bij stil.

Heb je nog een boodschap voor onze leden?

Kijk, in het leven heb je twee mogelijkheden: je kan de keuze maken om in een slachtofferrol te gaan zitten, dat is de gemakkelijkste houding: 'ik kan niet meer zien, dus ik kan niets meer doen', in de zetel gaan zitten en klagen en zagen... maar daar ga je weinig plezier uit halen. Van compassie is het moeilijk leven. Ik kies liever om te kijken naar wat ik wel nog kan doen. Mijn wijnwinkel is er ook niet zomaar gekomen, het is een grote sprong geweest om hier de deuren te openen. Ik zie ten slotte niet wie hier binnenkomt hé. Maar als je niet springt... dan heb je nooit iets.

Er zijn altijd mogelijkheden in het leven en er komt altijd wel iets op je pad. Maar als het er is, moet je het durven pakken.

Mooie woorden om op te klinken. Santé!

CONFERENTIE OVER BLINDHEID

De internationale conferentie '(Critical) blindness studies: Current debates and future directions' ging online door van 30 juni tot 5 juli 2022. Tijdens deze conferentie werden verschillende Anglo-Amerikaanse en Franstalige academische studies over de visuele handicap samengelegd. Het doel was deze studies juister af te lijnen en beter te definiëren binnen de humane wetenschappen. Wij konden vanop de eerste lijn meevolgen en zorgden voor een korte samenvatting.

Een van de bijzonderheden van het netwerk onderzoekers aanwezig op de conferentie is dat ze zich onderscheiden van het 'medische', dus van de onderzoekers in oogheelkunde en neurologie. Ze onderzoeken blindheid eerder vanuit de invalshoek van de humane wetenschappen (geschiedenis, sociologie, filosofie, studie van representaties...). Zo trachten ze een beter zicht te krijgen op bestaande stereotypen en vooroordelen van de maatschappij over personen met een handicap, de menselijke ervaring van personen die leven met een visuele handicap, etc.

Deze aanpak was zowel retrospectief als prospectief. De conferentie werd georganiseerd door een dynamisch

trio bestaande uit Marion Chottin (École normale supérieure de Lyon, Frankrijk), Hannah Thompson (Royal Holloway University of London, Verenigd Koninkrijk) en Vanessa Warne (University of Manitoba, Canada). Deelnemers werden uitgenodigd om tijdens rondetafelgesprekken de hoofdlijnen van hun onderzoek uiteen te zetten en antwoorden voor te stellen op drie vragen die de rode draad vormden van de verschillende sessies:

- 1) Waar situeert uw werk zich binnen de Franstalige studies rond handicaps?
- 2) Hoe zou u de blindheidsstudies karakteriseren?

3) Welke definitie(s) van blindheid hanteert u op grond van uw onderzoek en/of ervaring?

Een eerste plenaire lezing, gepresenteerd door Corinne Doria (Universiteit van Hong Kong in Shenzhen, China), had als onderwerp "(Re)defining blindness: An invitation to a critical conception of 'visual impairment'". Dit ging puur over een taalkwestie: hoe blindheid benoemen, definiëren, weergeven in teksten, hoe het zicht "decentraliseren" en meer ruimte geven aan de andere zintuigen?

Corinne Doria

Verschillende sprekers wezen op de schadelijke gevolgen van validistische (1) woordenschat die blindheid

reducereert tot het niet beschikken over het zicht als zintuig en het bestempelt als een tragedie. Om dit negativisme omtrent het zicht tegen te gaan, stelden verschillende onderzoekers alternatieven voor door bijvoorbeeld 'ziende' mensen 'niet-blind' te benoemen of door andere, bestaande woorden te gebruiken die niet verwijzen naar het visuele zintuiglijke, maar wel bijvoorbeeld naar de tastzin.

Deze tussenkomsten gaven blijk van een immense belangstelling voor memoires en autobiografieën van blinde personen. Deze teksten vormen niet alleen een belangrijke bron van inspiratie voor studies over slechtziendheid, maar ook een belangrijk, nog onvoldoende benut archief voor het documenteren van de geschiedenis van blindheid en blinde personen. Lezen in braille werd ook besproken. Er werd benadrukt dat het meer tijd vergt, maar beter is om iets aandachtig te lezen, omdat er minder afleiding is. Uiteindelijk werd besloten dat het gelijkwaardig is aan visueel lezen.

(1) 'Validisme', zo wordt de discriminatie, marginalisering en stigmatisering van mensen met een handicap genoemd in activisme en in de academische wereld. Soms wordt het ook wel ableïsme genoemd, naar de Engelse term ableism.

Georgina Kleege

De tweede lezing, door Georgina Kleege (Universiteit van Californië, Berkeley, VS) was gewijd aan 'De kunst van

de tastzin'. Zij deelde haar ervaring met 'haptic encounters' aan de hand van verschillende voorbeelden. Deze naam, die zij zelf heeft bedacht, verwijst naar het werk dat zij gedurende haar hele carrière heeft verricht met musea en kunstgalerijen om aan hen over te brengen wat zij door aanraking van kunstwerken heeft geleerd en wat, in haar woorden, 'niet alleen voor de ogen toegankelijk is'. De rijke discussie die daarop volgde, raakte een breed scala van onderwerpen: het ongeloof in de mythe van compenserende zintuigen, problemen die voortkomen uit simulaties met bijvoorbeeld blinddoeken, de rol van de tastzin in het onderwijs, ook bij ziende kinderen...

Het thema 'Blindheid en kunst: van creatie tot toegang tot kunstwerken' was de aanleiding tot een rijk debat over de toegang tot verschillende vormen van cultuur: podiumkunsten,

beeldhouwkunst, architectuur. Audiodescriptie stond centraal in deze debatten. Bij musea in het bijzonder, verrijkt het de esthetische ervaring van alle bezoekers, ook van niet-blinden, doordat zij zich na het bezoek het beschreven werk beter kunnen herinneren. Twee opvattingen over audiodescriptie werden belicht: een eerste die zegt dat de kunstwerken dusdanig beschreven moeten worden om ze 'te laten zien', en dus 'beelden' oproepen, om de blindheid als het ware te compenseren. Een tweede opvatting was er integendeel op gericht de cultuur te ont-visualiseren door de niet-visuele elementen van het werk te onthullen.

Charles Barbier

De derde dag van de conferentie was grotendeels gewijd aan de historische en sociologische benaderingen van blindheid met thema's als 'blinde

musici', 'de geschiedenis van het blindenonderwijs', 'de geschiedenis van braille - de belangrijke rol van Charles Barbier werd in de verf gezet, vertekend door de

legende rond Louis Braille', 'de toegankelijkheid van historische documenten rond blindheid dankzij de digitalisering'... Onderzoekers stelden ook hun werk voor over het activisme van ouders van blinde kinderen in Quebec, over de moeilijke integratie van blinde jongeren in het universitair onderwijs in Zuid-Afrika en over het ontwerpen van tactiele boeken voor blinde kinderen.

De voorlaatste rondetafel was gewijd aan doofblindheid en de verbanden tussen blindheid en doofheid. Tenslotte werd de conferentie afgesloten met het thema: 'feministische benaderingen

van blindheid, tussen discriminatie en verzet'.

Dit korte verslag is slechts een tipje van de sluier van de rijke ervaring en vele interessante opvattingen die we meenamen uit deze drukbezochte, populaire en bijzonder leerrijke conferentie. Indien je meer wil weten, biedt de website van de conferentie (<https://event.fourwaves.com/blindness/pages>) een gedetailleerd programma van de dagen, een voorstelling en de bibliografie van de sprekers, alsook een opname van alle sessies. Alleen beschikbaar in het Frans en het Engels.

STEUN ONS DAISY FONDS

Voor 65-plussers bij wie het zicht achteruitgaat, is de daisyspeler een kostbare bondgenoot voor lectuur waardoor ze een open blik op de wereld kunnen behouden. In België kunnen echter alleen personen van wie de visuele handicap vóór de leeftijd van 65 jaar is erkend, in aanmerking komen voor financiële tegemoetkomingen. De Brailleliga steunt haar leden die niet aan deze voorwaarden voldoen, via een specifiek opgericht fonds. Help ons dit fonds opnieuw te spijzen via een gift op het rekeningnummer BE11 0000 0000 4848 met de mededeling 'Daisy'. Voor elke gift vanaf € 40, heb je recht op een fiscaal attest. Van harte BEDANKT!

ALLES OK MET OKO!

Zich verplaatsen in de stad is altijd wel een hele klus voor een persoon met een visuele handicap. Gelukkig werd er dankzij de creativiteit van enkele jonge ondernemende Belgen, een grote stap gezet naar meer veiligheid. Ontdek OKO, een nieuwe onmisbare app die onze leden mochten uittesten.

Zoals je wellicht weet, hebben veel verkeerslichten geluidsknoppen of rateltickers die personen met een visuele handicap aangeven of het licht op groen staat of op rood, maar dit is niet overal het geval. Bovendien staat dit mechanisme vaak uit tussen 22u en 6u om geluidsoverlast tegen te gaan. Hoe kan je dan nog veilig kruispunten oversteken in een drukke stad?

Ayes (kort voor Artificial Eyes, artificiële ogen), een jonge startup uit Antwerpen die opgericht werd met het doel om stedelijke mobiliteit veiliger te maken voor personen met een visuele handicap door middel van mobiele technologie, kwam met een oplossing. Na meerdere maanden van ontwikkeling, lanceerde de

onderneming in december 2021 de applicatie OKO voor smartphones. Deze app herkent de kleur van de verkeerslichten en geeft de informatie door aan de gebruiker via audiosignalen en haptische feedback (met andere woorden: de geluids- en trilfunctie van de smartphone).

De app werd gedurende 2 maanden uitgetest door 100 enthousiaste gebruikers. Concreet moet de persoon met een visuele handicap enkel de camera van zijn/haar smartphone richten op het verkeerslicht om de kleur te herkennen. Een connectie met internet is niet nodig!

De Brailleliga kon de app ook testen en we kunnen bevestigen dat de

app zijn werk doet: de kleur van de verkeerslichten wordt correct herkend, het scherm geeft de visuele informatie weer en de audio- en haptische functies werken goed. De app heeft ook een hoge reactiviteit bij het verspringen van rood naar groen en omgekeerd, wat een veilig gevoel geeft. Enkele verbeterpuntjes zijn dat je de smartphone goed voor je moet houden, wat vervelend kan zijn voor de gebruiker en ook dat de app de verkeerslichten al op lange afstand detecteert, wat voor verwarring kan zorgen op kruispunten met meerdere verkeerslichten die dicht op elkaar staan. De app is compatibel met VoiceOver, ondanks enkele knoppen die nog niet goed geïdentificeerd kunnen worden en enkele teksten die enkel in het Engels zijn geschreven. Op dit moment is de app enkel beschikbaar via de AppStore (Apple).

Onze cliënten gingen samen met ons op pad om de app te testen

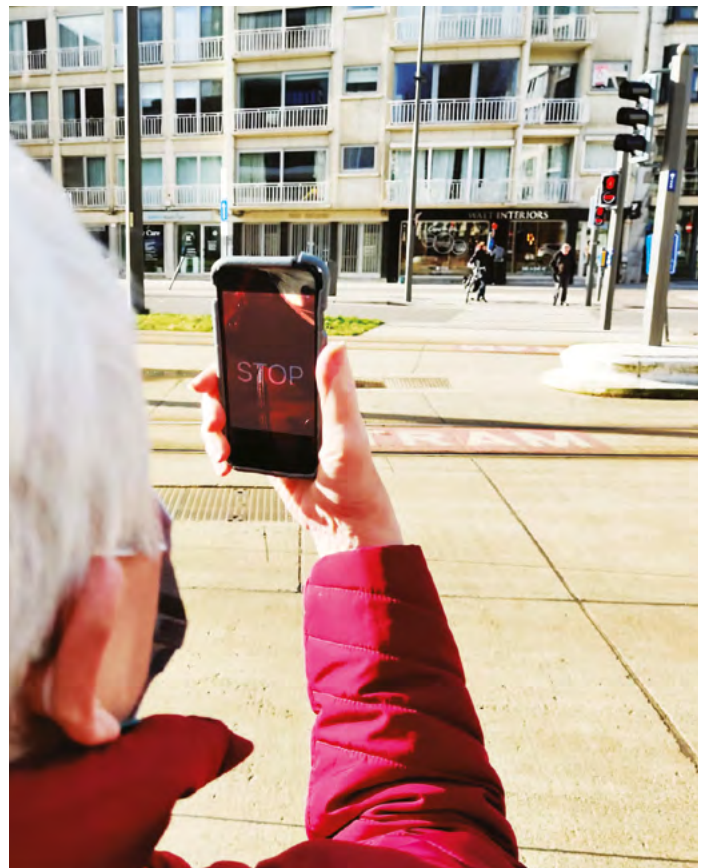
Gezien de applicatie nog in ontwikkeling is en nog bekendheid moet verwerven, heeft Ayes in het eerste semester van 2022 in samenwerking met onze Dienst begeleiding en hulp in het dagelijks leven, demonstratiedagen georganiseerd in verschillende regiohuizen van de Brailleliga. De onderneming heeft de app en het gebruik ervan eerst voorgesteld, waarna de deelnemers hem in reële omstandigheden op straat konden uittesten.

De reacties waren unaniem positief! Hilde vertelt: "Mijn zelfstandigheid is er sterk door op vooruit gegaan en ik kan weer alleen hier in het dorp naar het centrum, daarvoor moest ik steeds een beroep op iemand doen." Patrick (pseudoniem) gaat twee keer per week sporten in Leuven en moet daarvoor een druk kruispunt met verkeerslichten oversteken. Om te weten wanneer hij kan oversteken, wacht hij meestal tot er andere voetgangers oversteken. Maar in vakantieperiodes komen daar maar weinig andere voetgangers voorbij. "Ik stond er soms wel 10 minuten te wachten omdat ik te bang was om me op het kruispunt te begeven. Als het te lang begon te duren, nam ik wel eens het risico om toch over te steken, zonder eigenlijk te weten of

het licht op groen stond. Ik kreeg zelfs een paar keer angstdromen over het oversteken van dat kruispunt." Sinds september 2021 gebruikt Patrick de OKO app, eerst in beta versie die voor hem al prima werkte: "Dankzij de app verloopt mijn traject nu zonder stress, en win ik soms tot 10 minuten. Ze heeft intussen al enkele updates gekregen en is er alleen maar beter op geworden. De impact op mijn leven is echt groot, ik denk dat ik zonder de app gewoon gestopt was met sporten. Ik zou ze dus absoluut niet meer kunnen missen." René gebruikt de app in Halle, waar hij het vaak tijdens de spitsuren moeilijk heeft om over te steken. Hij vindt de app erg gebruiksvriendelijk: "Je hoeft ze alleen maar te openen."

Nicole is zwaar slechtziend en is blij dat apps als deze haar helpen om zo lang mogelijk zoveel mogelijk zelfstandig te kunnen doen. "De app is fantastisch, je houdt ze in de richting van het verkeerslicht, en hup. Ik vertrouw bijna meer op die applicatie dan op mijn witte stok. Ik hou mijn smartphone tussen mijn duim en wijsvinger zodat ik de app vlot kan aanzetten. De Brailleliga was ook de aangewezen organisatie om deze tests te organiseren natuurlijk, de uitleg was heel

duidelijk." De onderneming plant nog meer functies toe te voegen aan OKO met het idee om er een echte geleidingstool van te maken om van punt A naar punt B te gaan. De app zou dus op termijn in staat moeten zijn om straten te herkennen, voetpaden en oversteekplaatsen, obstakels en busnummers. Laat ons hopen dat OKO het wonder wordt voor een meer toegankelijke en veiligere mobiliteit voor alle blinde en slechtziende personen!

Bezoek de website van Ayes voor meer info, verschillende getuigenissen en ook een demonstratie van de app op hun YouTube-kanaal: <https://ayes.ai/oko>

NIEUWS VAN DE SOCIALE DIENST

Rechten van personen met een handicap, sociale diensten en hulp aan personen, mobiliteit, toegankelijkheid... Hier vind je beknopte en praktische informatie, gericht op de visuele handicap, en maatregelen die een belangrijke impact hebben op het sociale leven van onze leden.

Sociaal tarief voor telefoon, gsm, tv en/of internet

Als je in aanmerking komt voor het sociaal tarief, betaal je minder voor de telefoonaansluiting, betaal je een lager abonnementsgeld en een lager gesprekstarief. Dien hiervoor een aanvraag in bij je telecomaandbieder en bezorg die een papieren kopie van het attest van de erkenning van de handicap. De voordelen verschillen per operator.

BRUSSEL

Parkeercontrole via scan-cars discriminerend

Sinds 2020 voert Parking.brussels in verschillende gemeenten in het Brussels Gewest parkeercontroles uit via scan-cars. Een probleem met deze technologie is dat die niet toelaat

om op een efficiënte manier na te gaan of er een Europese parkeerkaart voor personen met een handicap aanwezig is in de wagen. Daardoor werden de afgelopen jaren een groot aantal betalingsverzoeken verstuurd naar personen met een handicap, ook al hadden zij de parkeerkaart aangebracht zoals wettelijk voorgeschreven.

Na een rechtszaak die werd aangespannen door belangenverenigingen Unia en CaWaB*, oordeelde de Brussels rechtbank in mei dat het geautomatiseerde parkeercontrolesysteem met scan-cars van Parking.brussels leidt tot indirecte discriminatie op grond van handicap. De rechter heeft het parkeerbedrijf bevolen een einde te maken aan deze discriminatie door

alle nodige maatregelen te nemen om te verzekeren dat er tot de voertuigen die volgens de scan-cars in overtreding zijn, geen voertuigen behoren waarbij er een parkeerkaart voor personen met een handicap aan de binnenzijde van de voorruit is aangebracht. Het parkeerbedrijf krijgt, op straffe van dwangsom, vier maanden de tijd om zich naar het vonnis te schikken. Het Hof beval ook tot betaling van een schadevergoeding van 1300 euro aan het slachtoffer.

*Collectif Accessibilité Wallonie Bruxelles is een Franstalige organisatie die de toegankelijkheid verdedigt voor personen met een beperkte mobiliteit.

Nieuwe parkeerordonnantie

In een poging om de parkeercontrole met scan-cars nog te laten doorgaan, wordt, als onderdeel van een nieuwe parkeerordonnantie, in alle gemeenten waar Parking.brussels instaat voor het toezicht en ook in andere gemeenten die hiertoe beslissen, gratis parkeren voor personen met een handicap afhankelijk gemaakt van zogenaamde 'preregistratie'. Concreet zouden niet enkel de parkeerkaarten voor personen met een handicap tegen de voorruit moeten aangebracht worden, maar moet ook de nummerplaat van het gebruikte voertuig op een 'witte lijst' aangemeld worden, via sms, app, website of de parkeerautomaat. Unia kant zich omwille

van verschillende redenen tegen deze nieuwe ordonnantie, omdat ze voor hen een stap achteruit betekent voor de rechten van personen met een handicap. Het beraadt zich over verdere stappen en blijft ter beschikking van de Brusselse overheid om op een constructieve manier naar oplossingen te zoeken die de rechten van personen met een handicap respecteren.

Wil je graag assistentie bij de aanvraag voor je parkeerkaart, of wil je weten of je in aanmerking komt? Aarzel dan niet om contact op te nemen met onze maatschappelijk assistenten of neem een kijkje op <https://handicap.belgium.be/nl/ onze-dienstverlening/parkeerkaart.htm> voor meer info.

VLAANDEREN

Toegang LEZ voertuig personen met een handicap

Gebruik je als persoon met een handicap of je chauffeur die bij jou onder hetzelfde dak woont een voertuig dat de lage-emissiezone (LEZ) niet binnen mag? Dan kan je -als je situatie aan de voorwaarden voldoet- een vrijstelling krijgen door je voertuig te registreren. De voorwaarden zijn dat je een parkeerkaart voor personen met een handicap hebt en een verhoogde tegemoetkoming in de gezondheidszorg krijgt. Opgelet: de registratie is geldig voor Gent en Antwerpen, niet voor de LEZ in Brussel.

AAN DE SLAG MET LEGO® BRAILLE BRICKS

Tijdens een workshop bij Begeleidingscentrum Spermalie maakten therapeuten, gespecialiseerde leerkrachten en logopedisten kennis met allerlei educatieve leermethodes om kinderen met LEGO® Braille Bricks spelenderwijs braille aan te leren en de tastzin te ontwikkelen. Wij mochten meekijken.

Soms wordt braille als iets ouderwets en onnodig beschouwd, en wordt het daarom ook minder aangeleerd. Ten onrechte, want voor blinde en slechtziende kinderen is braille het hulpmiddel bij uitstek om te leren lezen, schrijven en de spelling van een taal te leren beheersen. Dat bevordert hun zelfstandigheid en maakt veel informatie toegankelijk.

Om kinderen te helpen om op een gezante manier braille te leren, ontwikkelde de LEGO Foundation de LEGO® Braille Bricks. Elk blokje in de toolkit heeft de gebruikelijke vorm, maar de noppen op de blokjes zijn zo gerangschikt dat ze overeenkomen met de cijfers en de letters van het braillealfabet. Op die manier bieden ze heel wat nieuwe mogelijkheden

om blinde en slechtziende kinderen warm te maken om braille te leren in een plezierige, ongedwongen tactiele omgeving.

Als officiële partner van de LEGO Foundation staat de Brailleliga in voor de gratis verdeling van de Braille Bricks aan scholen in België waar braille aangeleerd wordt. Eens leerkrachten of andere professionals in het onderwijs- of pedagogisch veld van ons hun toolkit met blokjes hebben ontvangen, moeten ze er natuurlijk nog mee aan de slag gaan. In wat volgt, staan we even stil bij de inhoud van de workshop bij BC Spermalie. Daar reikten de internationale projectleiders van de LEGO Foundation, Marie Oddoux en Marc Angelier, alvast heel wat

educatieve tips, technieken en spelletjes aan.

Handelingen, oriëntatie, samenstelling

Wanneer de deelnemers aankomen in de kapel van de school in Brugge waar de workshop doorgaat, liggen al verschillende LEGO® platen en blokkendozen uitnodigend uitgestald. Sommigen beginnen al meteen enthousiast met de blokjes te spelen. Allemaal zijn ze gespecialiseerd in het aanleren van braille aan kinderen: voornamelijk ergotherapeuten, mobiliteits- en oriëntatietherapeuten, maar ook een 10-tal leerkrachten en enkele logopedisten.

Na een korte inleiding worden enkele 'pre-braille'-principes en bijhorende oefeningen voorgesteld om blinde en slechtziende kinderen kennis te leren maken met de LEGO® Braille Bricks enerzijds en de aangebrachte brailletekens anderzijds: handelingen, oriëntatie en samenstelling.

Marc Angelier van de LEGO Foundation geeft uitleg bij een oefening

1) Handelingen (Manipulation)

De eerste stap is om de blokjes te ontdekken, te leren hoe je ze vast kan pakken en op de plaat kan klikken en samenstellen. We leren dat het vasthangen van een verhaaltje aan de uitleg essentieel is om de aandacht van de kinderen vast te houden: wanneer de leerkracht 5 blokjes in een verticale rij op de plaat rangschikt gaat het namelijk over de 'bevroren pinguïns' en wordt het kind gevraagd om telkens een vriendje (een 2e blokje op elke rij) bij de 'pinguïn' te plaatsen om hem warm te houden.

2) Oriëntatie (Orientation)

De tweede stap is om te weten hoe je de blokjes moet positioneren op de plaat, want de (lees)richting is belangrijk. De brailletekens moeten altijd bovenaan en onderaan is steeds een plat gedeelte te vinden zonder merktekens zodat je kan weten dat dit de onderkant is. Als oefening kan je het kind vragen om een appelboom te planten met de blokjes: de appels (brailletekens) hangen altijd vanboven in de boom en de stam (plat gedeelte van het blokje) zit altijd onderaan.

3) Samenstelling (Constellation)

Voor er op het braillealfabet zelf kan gefocust worden moeten de kinderen zich nog bewust worden van de brailletekens op de blokjes zelf, en

de verschillende aantallen tekens. De tekens op het blokje zijn immers groter dan normaal brailleschrift. Maar dat houdt hen niet tegen, ze lezen gewoon met een groter oppervlak van de vinger.

De toepassingen zijn eindeloos

Uiteraard zijn er vele variaties mogelijk op de kennismakingsmethodes en spelletjes. Zo kunnen oefeningen gelinkt worden aan categorieën en vormen (bv. maak een cheeseburger met de blokjes) en kan er zelfs brailletwister gespeeld worden om het alfabet aan te leren. Eens de pre-brailleactiviteiten achter de rug zijn, wordt er kennisgemaakt met de letters (welke tekens stellen welke letters voor), worden de letters gecombineerd tot woorden en wordt er ook met cijfers geëxperimenteerd.

Spelenderwijs braille ontdekken met BrailleTwister

In de praktijk blijkt het voor de jongste kinderen een populair spel om een doolhof te maken met blokjes, waarin ze vervolgens een balletje kunnen laten rollen tussen de twee lego-muren. Toepassingen in het middelbaar onderwijs zijn onder andere om de textuur van de kaart van België te maken en de provinciehoofdsteden in braille te vormen, of een traject na te bouwen met blokjes om het zo te kunnen visualiseren.

Marc en Marie doorkruisen landen over de hele wereld om deze technieken aan te leren, maar de aanpak verschilt natuurlijk van land tot land. In ontwikkelingslanden ontbreekt het namelijk vaak aan kennis en educatieve ontwikkeling en moet braille soms zelfs eerst aangeleerd worden aan de leerkrachten.

Leerkrachten die braille onderwijzen en die de LEGO Braille Bricks interessant vinden, kunnen de Brailleliga contacteren via lego@braille.be. Zo kunnen ze een aanvraag doen voor een box en hiermee aan de slag gaan in de klas. Meer informatie en een overzicht van alle educatieve instructies en spelletjes zijn te vinden op www.legobraillebricks.com.

BRAILLE MEETS EMOTICONS

Enige tijd geleden kwam ons ter ore dat het project Braille Meets Emoticons een Henry van de Velde Award 22 in de categorie Design Research gewonnen had. We spraken af met de designer en ontwikkelaar Walda Verbaenen om meer over het project te weten te komen.

Walda, kan je jezelf kort voorstellen?

Ik ben grafisch vormgever en geïnteresseerd in de zinvolle ondersteuning die vormgeving en typografie kan bieden. In 2019 ontwikkelde ik het Phonotype Project, waarin de uitspraak van de Nederlandse taal visueel wordt weergegeven binnen het letterbeeld

zelf. We hebben 26 letters in ons alfabet, maar veel meer klanken. Dit project vormt de basis van mijn huidige doctoraatsonderzoek dat ik ontwikkel aan READSEARCH, de onderzoeksgroep aan PXL MAD en de Universiteit van Hasselt. Het achterliggende doel daarbij is om anderstaligen die de taal leren, te helpen met de uitspraak via een soort fonetisch schrift binnenin tekst. Dit wordt momenteel uitgetest. Als zijproject ontwikkelde ik de Braille emoticons, waarbij ik het visuele aspect van een taal, de emoticons, tracht om te zetten naar het schrijfsysteem dat braillegebruikers kennen.

Hoe ben je erop gekomen om deze Braille emoticons te creëren?

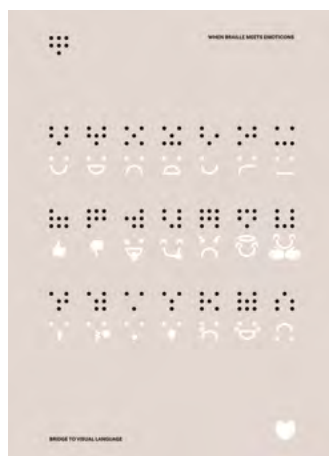
Emoticons zijn universeel en worden veelvuldig gebruikt om met één karakter een bepaald gevoel te kunnen omschrijven, maar braille laat dit niet toe. Dus stelde ik mij de vraag: hoe maak je een visuele taal, de emoticons, zichtbaar voor personen met een visuele handicap? Braillegebruikers zijn gedwongen het alfabet van 26 letters te gebruiken om hun emoties te beschrijven. Dit inzicht was het uitgangspunt voor het opzetten van een experimentele aanvulling op het bestaande braille-alfabet, een alfabet gebaseerd op

onze emoticons, omgezet in een puntsysteem dat braille kenmerkt.

Hoe ben je te werk gegaan om dat te creëren?

Braille heeft een vast schrijfsysteem. Zoals jullie weten is het braille-alfabet opgebouwd in een raster van 6 punten, en braille-cijfers passen in een raster van 12 punten. Tussen die twee rasters is er dan een spatie.

Voor deze aanvulling op het braille-alfabet ontwierp ik een nieuw vierkant raster van 9 punten, zonder spatie om verwarring te voorkomen. 22 van de meest voorkomende emoticons zijn vertaald in dit nieuwe braille-raster op een logische manier, zo staan de ogen

en de mond altijd op dezelfde plaats. Het is voorlopig gemaakt als een typografisch experiment en zal verder worden onderzocht.

Hoe zie je zelf het gebruik van deze braille emoticons?

Ik deed al twee testfases. Beide braillegebruikers konden het visuele aspect snel voelen, begrijpen en herkennen. Bij één van hen volgde zelfs een 'aha' effect, waarbij de persoon begreep dat het gebruik van een dubbele punt en haakje de 90 graden

gedraaide visualisatie weergeeft van een glimlachend gezicht. Omdat het alleen past in dat nieuwe raster met 9 punten, is het niet compatibel met de bestaande brailleprinters, leesregels... maar zou het wel als voelbeeld kunnen gebruikt worden binnen drukwerk. Een kijk- en voelboek laten drukken, naast een set wenskaartjes of stickers om op deze wijze een brug te slaan naar visuele taal en te sensibiliseren, zowel naar ziende als slechtziende personen, zou al heel mooi zijn.

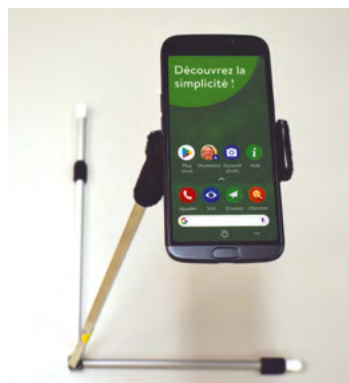
Een close-up van een testkaartje om de braille-emoticons uit te testen

We spraken voor het interview af in het regiohuis in Leuven waar toevallig ook een iPhoneles bezig was. De ideale gelegenheid om de Braille emoticons voor te leggen aan de braillegebruikers in de club. Walda vertelde hen meer over het project en iedereen kon de voorbeelden bestuderen. Iedereen was unaniem, een leuk idee om braille positief in de kijker te plaatsen, maar over de compatibiliteit met de bestaande braillesystemen zoals een brailleleesregel, rezen er wel vragen.

NIEUWS VAN DE BRAILLESHOP

Om een relevant productgamma te voorzien voor onze leden, onderhoudt de BrailleShop goede contacten met de verschillende terreindiensten van de Brailleliga.

Ter gelegenheid van de Technologiweek stellen we daarom enkele hulpmiddelen voor die onze therapeuten zelf aanbrachten en die ze in de praktijk aanraden aan onze leden. Kom ze ontdekken tijdens de 'live' BrailleTech (vanaf 13 t.e.m. 15 oktober)!

Met de **OCR ScanSpot (2393)** transformeer je je smartphone in een lichte en flexibele scanner.

Om je werkplek beter en gelijkmatiger te verlichten, kan je gebruik maken van de **SLV015 lamp (2375)**, een krachtige LED-lamp met brede verstelbare kop en een wendbare metalen arm.

Het **Omni-Sense rollerwiel** met haak (2346)

staat je toe om voor-en zijwaarts te bewegen met een witte stok en om hem gemakkelijk tegen een muur te plaatsen.

Met **antisliptape (2411 zwart, 2412 transparant, 2413 fluo)** zorg je ervoor dat je trap veiliger wordt en de treden ook duidelijk zichtbaar zijn.

Voor de vroege vogels geven we ook al mee dat de **kalenders** met groot lettertype voor 2023 te bestellen zijn.

De BrailleShop blijft beschikbaar op afspraak in Brussel op dinsdag, woensdag en donderdag, en telefonisch van maandag tot donderdag (10-12u en 13u30-16u).

Kijk voor de meest recente update over onze werking, activiteiten, beschikbare artikelen en prijzen op www.braille.be/brailleshop.

TECH EN VRIJE TIJD GAAN HAND IN HAND

Wie zegt dat je moet kunnen zien om je te ontspannen? Nieuwe technologieën helpen bij de ontwikkeling van nieuwe manieren voor personen met een visuele handicap om toegang te krijgen tot cultuur, literatuur, spelletjes, etc. Hierbij alvast wat inspiratie voor toegankelijke activiteiten.

Tv-kijken

Audiodescriptie werd in 1975 bedacht door een Amerikaanse onderzoeker om tegelijkertijd beelden te transcriberen in de wereld van de cinema en is nu wijdverbreid in de televisiewereld. Een extra vertelstem staat blinde en slechtziende personen toe om beter het verhaal te volgen omdat ze handelingen, plaats, tijd, kleding en kapsels, lichaamstaal, gezichtsuitdrukkingen, etc. beschrijft. Zo kan je vandaag vaak volledig zelfstandig luisteren naar wat je leuk vindt.

Al in 2012 begon de VRT bij ons met het uitzenden van reeksen in audiodescriptie. Digitale kijkers kunnen hiervoor kiezen via de

taalkeuze in hun menu. Dat is niet altijd gemakkelijk terug te vinden. Daarom kiest de VRT ervoor om sommige reeksen tegelijkertijd of op een ander tijdstip uit te zenden met audiodescriptie die je niet apart moet instellen op een ander kanaal (één+). De digitale kijkers kunnen die uitzending met audiodescriptie voor iedereen ook kiezen in het menu van NetGemist. Na de uitzending is die ook te vinden op de website van de zender en via VRT NU, via internet op een mobiel toestel of Smart TV.

Films en tv-series

Met de gratis applicatie Earcatch (iOS – App Store en Android – Google Play Store) geniet je van Nederlandstalige audiodescriptie

voor een groot aantal films (ook voor kinderen), tv-series en enkele theaterstukken. Vooraf download je de gekozen audiodescriptie (de film zelf wordt vertoond in de originele versie). Wanneer je het afspelen start, synchroniseert de app automatisch de audiodescriptie met het geluid van de bioscoop, theaterzaal (vergeet niet je smartphone en koptelefoon mee te nemen!) of van je tv of computer. Tijdens de dialoogpauzes beschrijft een voice-over de visuele elementen van de film, zoals personages, gezichtsuitdrukkingen en locaties. De app is ook beschikbaar in het Engels.

Een hele reeks Vlaamse tv-series (bv. Witse, Professor T, In Vlaamse velden, etc.) is ook beschikbaar met audiodescriptie via VRT NU.

Lezen in een internationale bibliotheek

Ben je fan van een daisyspeler (Digital Accessible Information System) of maak je vaak gebruik van Luisterpunt om audioboeken te lezen? Als je een smartphone hebt, kan je dezelfde voorleesfunctie terugvinden door gebruik te maken van apps als Voice Dream Reader of Dolphin EasyReader. Als lid van de Brailleliga heb je niet enkel toegang tot het downloaden van audioboeken uit onze aangepaste Franstalige Bibliotheek op je

smartphone, maar ook luisterboeken uit de hele wereld! Sinds 2021 is de Brailleliga lid van het platform ABC (Accessible Books Consortium). Hierdoor biedt ze haar geabonneerde lezers toegang tot maar liefst 635.000 digitale boeken in 80 talen!

Video/audiospel

Spreek je een woordje Engels of Frans? Dan is het zeker de moeite om het video/audiospel 'A Blind Legend' uit te proberen. Daarin heb je niet langer je ogen nodig om de weg te vinden, maar wel je oren. Met behulp van 3D audio (binaurale audio) en het touchscreen van je smartphone word je volledig ondergedompeld in een middeleeuws universum en kruip je in de huid van een ridder wiens vrouw is ontvoerd. Het spel werd speciaal ontwikkeld voor personen met een visuele handicap, dankzij een participatieve financiering en een samenwerking tussen de uitgever Dowino en France Culture.

De app is gratis, beschikbaar in het Engels of Frans, voor Android (Google Play Store) en iOS (App Store).

SFEERBEELDEN JEUGDKAMPEN

Ook dit jaar organiseerde de Brailleliga opnieuw verschillende jeugdkampen waarin zelfstandigheid en samen plezier maken centraal stonden. En of dat gelukt is? Oordeel gerust zelf!

VRIJWILLIGERS OP BRAILLETECH

Om de 'live' BrailleTech, Technologiweek in goede banen te leiden, kan de Brailleliga niet enkel rekenen op haar medewerkers maar ook op vrijwilligers. Zij zetten mee hun schouders onder de organisatie en helpen om de bezoekers een kwalitatieve omkadering te bieden.

Voor BrailleTech komen vrijwilligers met diverse profielen samen. Of het nu gaat over iemand die gespecialiseerd is in administratie, sensibilisering, opnames van audioboeken, workshops organiseren... elke vrijwilliger is welkom in het team.

Vaak kan de Brailleliga ook rekenen op de hulp van scholen, publieke overheden of andere instanties. Zo was het erg fijn dat tijdens de vorige editie leerlingen van het Imelda-Instituut een welkom handje kwamen helpen. De leerlingen trekken vooraf enkele uren uit voor opleiding in de visuele handicap en gidstechnieken en gaan de dag zelf een halve dag aan de slag.

Diverse verantwoordelijkheden

Onze vrijwilligers nemen verschillende functies op, zoals:

Traject Brussel-Zuid – Brailleliga

Onze bezoekers die met de trein komen en de weg naar onze lokalen niet kennen, kunnen bij de inschrijving voor het evenement aangeven dat zij graag vanaf het station begeleid willen worden. Onze vrijwilligers ontmoeten de bezoekers bij een verzamelpunt in het station en begeleiden hen veilig naar de ingang van de Brailleliga.

Verwelkoming van de bezoekers

Van zodra bezoekers de deuren van de Brailleliga binnenstappen, worden ze verwelkomd door vrijwilligers om hun inschrijving te checken, hen de weg naar de juiste lokalen te tonen

en om hen informatie te verschaffen. Belangrijk, want bezoekers worden immers graag begroet door een vriendelijke persoon die beschikbaar is voor vragen. Het is ook een dankbare rol om het bezoek van onze leden aan de BrailleTech zo aangenaam mogelijk te maken.

Begeleiding en de weg tonen

Of het nu in de beurszaal met leveranciers is of in de verschillende lokalen van de Brailleliga, onze vrijwilligers staan paraat om (verdwaalde) bezoekers de weg te wijzen.

Cruciaal is ook dat zij het programma van de workshops van de dag kennen, en aangeven waar en om hoe laat bezoekers aanwezig moeten zijn.

De vrijwilligers zijn vaak erg blij dat ze kunnen meehelpen op BrailleTech, omdat ze de mogelijkheid hebben om ons publiek te ontmoeten en om de leefwereld van blinde en slechtziende personen beter te begrijpen door met hen van gedachten te wisselen en via de presentatie van technische hulpmiddelen uit hun dagelijks leven.

Dit hele team schiet nu al in actie zodat het blinde en slechtziende bezoekers een verrijkend en aangenaam moment kan laten beleven. Of je nu vrijwilliger of kandidaat-vrijwilliger bent, aarzel niet om contact op te nemen met de Vrijwilligersdienst voor bijkomende info via vol@braille.be of 02 533 32 88.

EINDEJAARSWENSEN: ZEG HET MET ONZE WENSKAARTEN!

De feestdagen komen er bijna aan... Er zijn veel manieren om groeten te sturen, maar niets is zo leuk als een mooie gedrukte kaart in je brievenbus vinden. Dit is een goede gelegenheid om je eraan te herinneren dat je je wenskaarten bij de Brailleliga kunt kopen! De verkoop van wenskaarten draagt bij aan de financiering van onze Sociale dienst. Onze kaartencatalogus bestaat uit een verscheidenheid van kaarten met verschillende thema's voor allerlei gelegenheden en vooral voor de feestdagen. Elk jaar voegen we nieuwe kaarten toe aan de catalogus... Vergeet niet deze online te raadplegen, op onze website: www.braille.be/nl/steun-ons/wenskaarten of neem contact op met het team van vrijwilligers dat de verkoop van wenskaarten beheert, elke maandag vanaf september van 10 tot 16 uur op 02 533 32 11.

MOBILITEIT IN VRAAG

Een toegankelijke mobiliteit, daar heeft iedereen baat bij. Ondanks vele inspanningen blijft het een heikel punt voor personen met een visuele handicap. Daarom lanceert de Brailleliga tijdens de Week van de Mobiliteit (16 – 22 september 2022) een grootschalige enquête rond mobiliteit voor blinde en slechtziende personen.

Ben je zelf slechtziend of blind en wil je jouw mening laten horen? Scan de QR code of surf naar <https://www.braille.be/nl/over-ons/nieuws/>

2022/09/mobiliteit-enquete-2022 om de enquête in te vullen.

Heb je een vraag of ondervind je problemen, aarzel niet om te bellen naar 02 533 33 34.

Help jij ons een duidelijk signaal te geven? Hoe meer mensen antwoorden, hoe representatiever de resultaten zullen zijn. Je hebt tijd tot 20 oktober om de enquête in te vullen.

De resultaten en analyse van de enquête lezen jullie in Witte Stok begin 2023. Alvast bedankt voor de medewerking! Samen gaan we voor meer toegankelijkheid. Eén deelnemer maakt ook kans op een mooie prijs die zal verloot worden!

Witte Stok is het driemaandelijks tijdschrift van de Brailleliga en wordt gerealiseerd door de Communicatiedienst, in samenwerking met de verschillende diensten van de organisatie.

Foto's: Walda Verbaenen, Corinne Doria, Georgina Kleege, Dowino, Dolphin EasyReader, Lazarillo, Moovit, MyEyes, TapTapSee, Voice Dream Reader, Pexels, Jean-Michel Byl, Brailleliga.
Drukkerij: Daddy Kate.

ABONNEMENT

- € 15 te storten op rekeningnummer IBAN: BE11 0000 0468 0248 – BIC: BPOTBEB1
- Vermelding: 'Abonnement Witte Stok'.
- Gratis voor blinde en slechtziende personen en voor schenkers van elke gift vanaf € 40.
- Beschikbaar in PDF en audio (www.braille.be), en op vraag in braille en op Daisy-cd.

- Help ons verspilling tegen te gaan: verwittig ons indien je verhuist, er fouten in jouw gegevens voorkomen of indien je dit tijdschrift meerdere malen ontvangt.
- De Brailleliga verkoopt niets, noch van deur tot deur, noch op de openbare weg. Laat je dus niet misleiden door oneerlijke personen.
- De Brailleliga is een neutrale vereniging, gehecht aan de democratische waarden en actief in het hele land. Zij staat ten dienste van alle blinde en slechtziende personen.

CONTACT

Brailleliga vzw, Engelandstraat 57, 1060 Brussel

Tel.: 02 533 32 11 – E-mail: info@braille.be – www.braille.be

Rekeningnummer om een gift te doen: IBAN BE11 0000 0000 4848 – BIC: BPOTBEB1.

Verantwoordelijke uitgever: Noëlla Jardin, Engelandstraat 57, 1060 Brussel. De Brailleliga verwerkt uw persoonlijke gegevens in overeenstemming met uw rechten en plichten, in overeenstemming met de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Als u vragen heeft over de verwerking van uw gegevens, kan u ons privacybeleid raadplegen op www.braille.be. Om uw gegevens te raadplegen, aan te passen, te verwijderen of voor alle andere vragen, kan u contact met ons opnemen per post of via info@braille.be.

72e GROTE TOMBOLA

ten voordele van blinde en slechtziende personen

€75 000 IN STAATSFONDSEN EN 5000 ANDERE PRIJZEN TE WINNEN!

**CADEAUBON
ARDENNES ÉTAPE
VAN € 1500**

**HYUNDAI
i10**

1 biljet = € 3

**1 boekje = € 15
+ 1 gratis biljet!**

Te storten op rekeningnummer van de
Tombola van de Brailleliga
IBAN : BE10 0003 0019 6004
vóór 28/11/2022.

**40X
DUOTICKETS
VOOR
BELLEWAERDE
PARK**

Maar ook keukenrobots, schroefboormachines,
robotstofzuigers, cadeaubons van INNO, Neuhaus,
Sodexo, massagekussens... Er is voor elk wat wils!

Openbare trekking op 5/12/2022 om 15u,
onder toezicht van Meester Peter Walravens,
gerechtsdeurwaarder.
Info en reglement op www.braille.be.

We danken onze partners:

